

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Be-reshit

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1836 oder 1837]

נ י ח י ו

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8807

(ג) וַיֵּצֵא יוֹסֵף אֶת-עַבְדָּיו אֶת-
 הַרְפָּאִים לַחֲנֹט אֶת-אָבִיו וַיַּחֲנֹטוּ
 הַרְפָּאִים אֶת-יִשְׂרָאֵל: (ג) וַיִּמְלְאוּ-
 לוֹ אַרְבַּעַיִם יוֹם כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי
 הַיַּחֲנֹטִים וַיָּבֹכּוּ אֹתוֹ מִצְרַיִם
 שִׁבְעִים יוֹם: (ד) וַיַּעֲבְרוּ יְמֵי
 בְּכִירָתוֹ וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל-בֵּית
 פַּרְעֹה לֵאמֹר אֲסִנָּא מִצְאָתִי הֵן
 בְּעֵינַיִכֶם דְּבָרֹדְנָא בְּאֲזְנֵי פַרְעֹה
 לֵאמֹר: (ה) אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי לֵאמֹר

בעפאהל זיינען דיענערן,
 דען ערצטען, זיינען פֿאַ-
 טער איין צו באלואמירען דא
 באלואמירטען דיא ערצטע דען
 ישראל איין; (ג) זיא ליעסען
 איהם פֿיערציג טאגע פֿער-
 שטרייבען, דען זאָ פֿיעל טאגע
 מיססען דען אינגעבאלואמיר-
 טען פֿערשטרייבען, אונד דיא
 מצרים בעוויינטען איהן זיע-
 בענציג טאגע. (ד) אלס דיא
 צייט, איהן צו בעוויינען, פֿאַר-
 בייא וואָר, שפראַך יוסף צו
 דען הויולייטען פרעה'ס: האָ-
 בע איך געוואָנענהייט אין איי-
 ערן אויגען געפֿונדען, זאָ
 ברינגט דעם פרעה פֿאלגענ־

הנח

דעם פֿאַר: (ה) מיין פֿאַטער האָט מיך בעשוואָרען, אונד געשראָבען: איך שטער-
 ר ש"י

תרגום אונקלוס

ג (ב) לקוט את אביו. ענין מרקחת
 בשמים הוא: (ג) וימלאו לו.
 השלימו לו ימי חניטתו עד שמלאו לו מ'
 יום. ויבכו אותו מזכרים ע' יום. מ'
 לחיטה ושליש לכני לפי שנה להם
 ברכה לרגלו שכלה הרעב וסיו מי גילום
 מתברין

ית עבדוהי ית אפוקא למחנט ית אבוקי
 וחנטו אפוקא ית ישראל: (ג) ושלימו ליה
 ארבעין יומין ארי כן שלימו יומי חנטיא
 ובכו יתיה מצראי שבעין יומין: (ד) ועברו
 יומי בכיתיה ומליל יוסף עם בית פרעה
 למימר אם בען אשבחית רחמין בעיניכון מלילו בען קדם פרעה למימר: (ה) אבא

ב א ו ר

מלא בלשונו ההדל הזה, והולך לתרגמו כמו ויסק אותו, ועיין מה שנתתי דעתי בענין
 זה בס' תולדת נפסוק ושקה לי (שס): (ב) לחנט, הוא ענין מעשה סמים שעשו למת בימי'
 ההם, כדי שיעמוד בשרו ימים רבים שלא יסרס ושלא ירקב, ועוד היום ימלאו מן החנוטים
 ההם, ששמרו תמונתם ולא נרקבו נרוב הימים שעברו עליהם מאז ועד עתה, והם קשים
 כחנן וסחורים עד מאוד, נקראים בל"א (עגיפטישע מווייע): (ג) וימלאו לו ארבעים יום,
 דרך החנוטים למשוח הגוף במיני סמים ובשמים מדי יום ביומו ארבעים יום רבועים, ומלת
 וימלאו לשון השלמה, והוא קרוב לענין מלוי ממש, והנה לשון מלוי נמלא בבנין הקל פעמים
 עומד ופעמים יולא, כמו כי מלאה הארץ חמס (שס ו' י"ג), עומד, ומלאו את המקום הזה
 דם נקיס (ירמי' י"ט ד'), יולא, ולכן גם פה יוכל להתפרש שהוא עומד בתרגומו ושלימו
 כמו כי מלאו ימי (לעיל כ"ט כ"א), ויוכל להתפרש שהוא יולא וש על הרופאים שהם השלימו
 מעשה החניטה בארבעים יום, וכן נראה דעת רש"י שכתב השלימו לו ימי חניטתו עד שמלאו
 לו ארבעים יום עכ"ל, וכן מתורגם בלשון אשכנזי: שבעים יום, ארבעים לחיטה
 ול' לכני, כמו שעושים לכל אדם גדול כמו שמלתנו בזהרן ובמשה רבינו אבל אותם עשו אחר
 קבורה וליעקב אביו עשו קודם קבורה כי מנוע היה: (ד) בכיתו, שם והנסרד ממנו בביית,
 ע"מ שביית חניית בדיח, ולא נמלא עוד על משקלו זה: באיני פרעה לאמר, בלשון זה
 כאלו הוא המדבר כמו שאמר אני השביעני וגו': אבי השביעני לאמר, אני השביעני ויאמר:

הִנֵּה אָנֹכִי מֵת בְּקִבְרֵי אֲשֶׁר
 כָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן שָׁמָּה
 תִּקְבְּרֵנִי וְעַתָּה אֵעֲלֶה-גַּם
 וְאֶקְבְּרָה אֶת-אָבִי וְאֶשׁוּבָה:
 (ו) וַיֹּאמֶר פְּרָעָה עֲלֶה וְקַבֵּר אֶת-
 אָבִיךָ בְּאֶשֶׁר הִשְׁבִּיעַךָ: (ז) וַיַּעַל
 יוֹסֵף לִקְבֹר אֶת-אָבִיו וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ
 כָּל-עַבְדֵי פְּרָעָה זִקְנֵי בֵיתוֹ וְכָל
 זִקְנֵי אֶרֶץ-מִצְרַיִם: (ח) וְכָל בֵּית
 יוֹסֵף וְאֹחָיו וּבֵית אָבִיו רַק טַפָּם

וצאנם

בע! אין מיינעם גראבע, דאז
 איד מיר אים לאנדע כנען גע-
 גראבען, דאזאלסט דוא מיך
 בעגראבען! נון מעכטע איד
 אלוף הינויף ציעהען, מיינ-
 גען פאטער בעגראבען,
 אונד ווידער צוריק קאממען!
 (ו) פרעה ליעם זאגען: ציעהע
 הינויף, אונד בעגראבע דיי-
 גען פאטער, וויא ער דיך בע-
 שווארעו האט, (ז) אלוף גינג
 יוסף הינויף ווינען פאטער צו
 בעגראבען. מיט איהם גינג
 גען אללע בעדיענטען פרעה'ס,
 דיא עלטעסטע ווינעם היינעם,
 אונד אללע עלטעסטען אויס
 דעם לאנדע מצרים, (ח) יוספס

היזלייטע, וואו ווינע ברירער אונד דאזגעזינדע ווינעם פאטערס; נור איהרע קינדער,

תרגום אונקלוס

ר ש י

קִיָּים עָלַי לְמִימָר הָא אָנָא סְאִית בְּקִבְרֵי
 דִּי אֲחִיקֵינִי לִי בְּאֶרְעָא דְכְנַעַן חֲמֵן חֲקִבְרֵינִי
 וְכַעַן אֶסַּק בְּעַן וְאֶקְבֹּר יָת אָבִי וְאִיחָוִי:
 (ו) וַיֹּאמֶר פְּרָעָה סַק וְקַבֹּר יָת אָבִיךָ בְּמָא
 דִּי קִיָּים עֲלֶיךָ: (ז) וַסְּלִיק יוֹסֵף לְמִקְבֹּר יָת
 אָבִיו וְסְלִיקוּ עִמּוּהָ כָּל עַבְדֵי פְּרָעָה סְבִי
 בֵּיתָהּ וְכָל סְבִי אֶרְעָא דְמִצְרַיִם: (ח) וְכָל
 בֵּית יוֹסֵף וְאֹחָוִי וּבֵית אָבִיו לְחֹדֵר טַפְּלָחוֹן
 וְעִנְחוֹן

מחברין: (ח) אשר כריתי לי. כפשוטו
 כמו כי יכרה איש. ומדרשו עוד מחישב
 על הל' כמו אשר קניתי. אמר ר' עקיבא
 כשהלכתי לכרני היום היו קורין למכירה
 כירה. ועוד מדרשו לשון כרי דגור שנטל
 יעקב כל כסף וזהב שהניא מבית לבן
 ועשה אותו כרי ואמר לעשו טול זה בשביל
 חלקך במערה: (ו) באשר השביעך. ואם
 לא בשביל השבועה לא הייתי מניחך אבל
 ירא לומר עבור על השבועה שלא יאמר
 א"כ אעבור על השבועה שזשנעתי לך שלא
 אגלה על לשון הקדש שאני מביר עוהף
 על ע' לשון ואתה איך מביר בו כדאיתא

ב א ו ר

הנח אנכי מת, ואתה תקברני בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען, זהו שער הכתוב לפי דעת
 בעל הטעמים שהעמיד סגולתא נמלת מת, וכן מתורגם בל"א: כריתי, הראש"ע סי' לשון
 חפירה כמו כי יכרה איש בר (שמות כ"א ל"ג), וכן סי' רש"י והרד"ק, וכן תרגם יב"ע דאספריית,
 וכן מתורגם בל"א, כי יתכן שיעקב אבינו כרה ומסר קברו נחיו, ואל"ת דאחיקני, תרגם
 לפי הכוונה ככרהגו ולא כהוראת המלה, ועוד סי' הרד"ק שי"מ אותו לשון קנין כמו וגם מים
 תכרו מאתם (דברים כ' ו'), ואף על פי שאברהם קנה אותו כרי הוא באלו קנהו או מפני
 שקנה חלק עשו בנחיד ערשים, וכן סי' רש"י בשם הר"ר, אמר ר"ע כשהלכתי לכרני היום היו
 קורין למכירה כירה: ואשובה, אל ידאג שאני מניח את ארלו לגמרי: (ו) ויאמר פרעה,
 לעבדיו שיאמרו ליוסף עלה וגו', כי עמם דבר, וכן מתורגם בל"א (פרעה ליעם זאגען):
 כאשר השביעך, ואם לא בשביל השבועה לא הייתי מניחך: (ז) כל עבדי פרעה, כל אנשי
 מלכיס לבד מיוסף עבדי פרעה יקראו: זקני ביהו וכל זקני ארץ מצרים, להיומו נמשכ

הרגום אשכנזי שפא

איהר קליינעס אונד גראסעס פיעה, ליעסען ויאאים לאנדע גשן. (ט) מיט איהם צאגען הינויף זא וואגען אלס ריי טערייא, אונד וואר איין זעהר גראסעס לאנער. (י) אלס זיא אן דיא איינגעצייג טע טענגע קאמען, וועלכע אן דער זייטע דעם ירדן'ס ליעגט, זא היעלטען זיא דאזעלכסט איינע זעהר גראסע אונד העפ.

וְצִאנֶם וּבְקֶרֶם עֲזָבוּ בְּאֶרֶץ גִּשְׁשׁוֹן׃
(ט) וַיַּעַל עֲמוֹ גַם־רֶכֶב גַּם־פָּרָשִׁים
וַיְהִי הַמַּחֲנֶה כְּבֹד מְאֹד׃ (י) וַיָּבֹאוּ
עַד־גֵּרֹן הָאֲטָד אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן
וַיִּסְפְּדוּ־שָׁם מִסֶּפֶד גָּדוֹל וְכֹבֵד
מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאֲבִיו אֲבֵל שְׁבַעַת

ימים

טיגע קלאגע, אונד ער שטעללטע איבער זיינען פֿאטער איינע טרויער פֿאן זיעכען טאגען

אן

הרגום אונקלוס

ר ש י

במסכת סוטה: (י) גרן האטד. מוקף אטדין היה. ורכותינו דראו על סס המאורע שראו כל מלכי כנען ונשיאי ישמעאל למלחמה וכיון שראו כחורו של יוסף מלוי בארונם של יעקב עמדו כלן ותלו בו כתיבהם והקיפוהו כתיבם כגורן המוקף

וַעֲנֶדְהוּן וְחֹרִיהוּן שְׁבָקוּ בְּאֶרְעָא דְגִשְׁשׁוֹן׃
(ט) וּסְלִיקוּ עִמָּיהָ אַף רְחִיקִין אַף פָּרָשִׁין וְהוּחַ
מִשְׁרִיתָא סְגִיָּאָה לַחֲדָא׃ (י) וְאַחוּ עַד בֵּית
אִיהֲרִי דְאֲטָדֵי בְּעֶבְרָא דִּירְדְנָא וּסְפְדוּ חֲמִין
מִסְפַּד רַב וְחִקִּיף לַחֲדָא וְעַבְד לְאֲבוּהִי אֲבֵלָא

ב א ו ר

לחנם בעיני חכמי הדור כאמרו וקנינו יחנם (תהלים ק"ה כ"ב): (ט) ויעל עמו, העלה יוסף עמו גם רכב גם וכו', כמו ויעל עלת (לעיל ח' ב'), לשון מפעיל, (הרשב"ם), ואין לזכר לסי' זה כי כנגדן הקל מלחמהו בסתם הזית"ן בעבור אות הגרון שאזרוו כאו ויעל משה (שמות כ"ד ט"ו), ואם בעבור שאל לשון ימיד על רבים, הנה כבר כתבנו כי נכוח הפעל בראשונה לא יגיד לא על האשאר ולא על שאין, ועוד שהוא מוסב על הרכב המוכר ראשונה שהוא לשון ימיד, ולכן ת"א ויב"ע וסליקו, כפי סכוונה על העולים ושינו מלשון ימיד ללשון רבים, ואם ה' מנגיף השעיל היו לרבים לתרגם ואשיק עמיה, וכן מתורג' בלשון אשכנז מן הקל על העולים: גם רכב גב שרשים, לכבודו, וב' מלות גם סנאים בכל המקרא, כל אחד בא לרבות על חברו לפי שאין דבר מוקדם בענין סכוונה לסיכך אמר גם עם הזודם כי ישאר היותו אחרון וכמו זה הדרך בלשון הקדש ככ"ף השמוש באמרו כמוך כפרעה (לעיל מ"ד י"ח), כלומר זה כזה וזה כזה: ויהי המחנה כבוד מאד, לשון רבוי והוא גם מאד, וכן ת"א סגיאה, וכן מתורגם בל"א (גרססעט): (י) גרן האטד, מוקף אטדין היה, והוא מין ממיני הקולכים, וקון ודדר (סס ג' י"ח), ת"א וכונין ואטדין, ובכ"ר ודדר זו קנדס שהוא עשוי דרין דרין, ופי' הערוך קנדס בלעו קרדוין, ונקרא בן גם בלשון יוני ורומי ונורעים כגנות וראשם עשוי דרים דרים והם למאכל, ובל"א נקרא (ריסטעט): מספר גדול וכבוד מאד, פה ת"א וכבוד, ומקיף, לפי ענינו, וכן מתורג' בל"א (העפטיג): ויעש לאביו אבל שבעת ימים, לשון הראב"ע אחר שקברו כאשר אמרו קדמונינו ז"ל במסכת מועד קטן שאין האבילות חל עד שיתום הגולל עכ"ל אהל יוסף, ולא ידעתי מי הכריחו להוסיף עוד על דברי חז"ל ולימר אחר ז' ימים שקברוהו ולדבריהם חל האבילות מינף אחר הקבורה, והנה בלי ספק יסרה הראב"ע כי ה' זה אחר שזר מחברו ובחורמו כשאל אל המקום הזה עשה לו ההספד הזה והאכל שבעת ימים, והוא נגד משמעות הכתוב שאמר חמ"ז ויעשו בניו לו בן כאשר לוים וישאו אחר בניו ארנה כנען ויקברו.

תרגום אשכנזי

אן. (יא) אלס דער כנעני, איינ-
וואהנער דעס לאנדעס, דייע-
זע טרויער אויף דער איינגע-
ציינטען טענע זאה, שפרא-
בען זיא: דיא מצרים האבען
היער גראסע טרויער! דארום
נענטט מאן זיא טרויערפלאטץ
דער מצרים, אן דער זייטע
דעם ירדן'ס. (יב) זיינע זאהנע
טהאטען איהם, וויא ער איה-
נען בעפאהלען האטטע,
(יג) נעמליך זיינע זאהנע פיהר-
טען איהן אין דאן לאנד כנען,
אונד בעגרובען אהן אין דער
האהלע דעם פעלדעס מכסלה,
ווא אברהם דאן פעלד געקויפט
האטטע צום ערכבענרעכניס
פאן דעם חחין עפרון פאר

ר ש י

המוקף סייג של קוליס: (יב) כאשר לוס.
מהו אשר כוס: (יג) וישאו אותו בניו.
ולא בני בניו שכך כוס אל ישיא מטחי לא
איש מזכיר ולא אחד מנביכס שהס מננות
כנען אלף אים וקבע להס מקיס שלשה
למזרח וכן לד' רוחות ונסדרין למסע
מחנה של דגלים נקבעו כאן. לוי לא
ישא שהוא עתיד לשאת את הארון. ויוסף
לא ישא שהוא מלך. מנשה וחסרים יהיו
תחתיהם וזהו איש על דגלו באומות בלות
שמסר

ויחי נ

ימים: (יא) וירא יושב הארץ
הכנעני את האבל בגרון האטד
ויאמרו אבל כבוד זה למצרים
על-כן קרא שמה אבל מצרים
אשר בעבר הירדן: (יב) ויעשו
בניו לזכרון כאשר צום: (יג) וישאו
אתו בניו ארצה כנען ויקברו
אתו במערת שדה המכפלה
אשר קנה אברהם את השדה
לאחות קבר מאת עפרון החתי

על

תרגום אונקלוס

שבועא יומין: (יא) וחוא יחבי ארעא כנענאה
יח אבלא בבית אידרי דאטד ואמרו אבל
תקיף דין למצראי על כן קרא שמה אבל
מצרים די בעברא דירדנא: (יב) ועבדו בנוהי
ליה כן כמא די פקידיון: (יג) ונטלו יתיה
בנוהי לארעא דכנען וקברו יתיה במערת
חקל כפלהא די זבן אברהם יח חקלא
לאחסנת קבורא מן עפרון חתאה על אפי

ב א ו ר

ויקברו אתו וגו' ויאח' וישב יוסף מזרימה וגו', ומה שרובה להעזר מדברי קדמוניו, הנה
מפורש להפך בדברי חז"ל בסוטה (דף י"ג ע"א), שפירשו גרן האטד על שם המאורע שגאו
כל מלכי כנען ונשיאי ישמעאל למלחמ' זכיון שראו כהרו של יוסף תלוי בארונו של יעקב עמדו
בלן זחלו צו כתייהם והקיסוהו כמרים כגון המוקף סייג של קוליס ע"כ, הרי מפורש שהי'
בנשאים הארון ולא בחזרה, אס לא שיפוש שההספ' שכתלת הפסוק הי' בנואס לארץ והאבל
שנסוף הפסוק הי' בחזרה, ויפסוק לפסוקא דבסינא מריפא, ועד שהרי אמר וירא יושב הארץ
הכנעני את האבל, ולא אמר את ההספד, והוכיח שהי' בנשאים הארון קודם הקבורה כמו
שהיה הלי' של בני במצרים קודם הקבורה שלא במנהגו היום שהס אזר שבעת ימי האבלות,
כי תניע הי' ולא יסרת: (יא) וירא יושב הארץ הכנעני, כלומר וירא הכנעני שהוא יושב
הארץ ההיא, (הרש"ס), וכן מתורגם בל"א, ושעור הכתוב, וכאשר ראה הכנעני שהוא יושב
הארץ ההיא את האבל בנותן האטד, אמרו אבל כבוד זה למצרים, וכן מתורגם בל"א:
(יב) ויעשו בניו לו כן כאשר צום, כלל ופרט אמרו ואמר: (יג) וישאו וגו', שנטאוו

לזין

עַל-פְּנֵי מַמְרָא: (יד) וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף
 מִצְרַיִם הוּא וְאָחָיו וְכָל-הָעַלְמִים
 אֲתָו לְקַבֵּר אֶת-אֲבִיו אַחֲרֵי קָבְרוֹ
 אֶת-אָבִיו: (טו) וַיֵּרְאוּ אַחֵי-יוֹסֵף
 כִּי-מָת אֲבֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לּוֹ
 יִשְׁטַמְנוּ יוֹסֵף וְהַשֵּׁב יָשִׁיב לָנוּ אֶת
 כָּד-הָרַעָה אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ אֶתּוֹ:
 (טז) וַיִּצְווּ אֶל-יוֹסֵף לֵאמֹר אֲבִיךָ

ממרא. (יד) נאכדעם יוסף וי...
 נען פאטער בעגראבען האט...
 טע, קעהרטע ער נאך מצרים
 צוריק, ער אונד זיינע ברידער,
 אונד אללע, דיא מיט איהם
 הינויף געצאגען ווארען, זיי...
 נען פאטער צו בעגראבען.
 (טו) אלס נון דיא ברידער
 יוסף'ס ערוואגען, דאס איהר
 פאטער טאד וואר, שפרא...
 כען זיא: ווען נור יוסף אונז
 גיבט גראס איזט, אונד אללעס
 באזע וויעדער פערגעלטען

ווייר, דאז וויר איהם אנגעטהאן (טז) זיא ליעסען דעם יוסף ענטביעהען: דיין פאטער האט

תרגום אונקלוס

ר ש י

שמסר לפס אביהם לישא מטמו: (יד) הוא
 ואחיו וכל העולים איתו. בחזרתו באן
 הקדי' אחיו למכרים העולי' אתו ונהליכחן
 הקדים מכרים לאחיו שאל' ויעלו אתו כל
 עבדי פרעה וגו' ואמר כך כל בית יוסף
 ואחיו אלא לפי שראו כבוד שעשו מלכי
 כנען שחלו כמריהם בארוננו של יעקב
 נהגו בהם כבוד: (טו) ויראו אחי יוסף
 כימת אביהם. מהו ויראו הכירו במיתתו
 אלא יוסף שהיו רגילים לסעוד על שולחנו

ממרא: (יד) ותב יוסף למצרים הוא ואחיהו
 וכל דסליקו עמיה למקבר ית אביהו בתר
 דקבר ית אביהו: (טו) וחוז אחי יוסף ארי
 מית אביהון ואמרו דלמא ימיה לנא דקברו
 יוסף ואחבא יתיב לנא ית כל בישתא די
 גמלנא יתיה: (טז) ופקידו לוח יוסף למימר
 אביר

אל יוסף והיה מקרבן בשביל כבוד אביו ומשמת יעקב לא קרבן: לו ישטמוי שמא ישטמונו לו מחלק
 לענינים הרבה יש לו משמש בלשון בקשה ולשון הלוואי כגון לו יהי כדברך לו שמעני ולו הואלנו לו
 מתנו. ויש לו משמש בלשון אס ואולי כגון לו חממו. לו הקשבת למלותי. ולו אנכי אוקל על כפי. ויש
 לו משמש בלשון שמא. לו ישטמו זאין לו עוד דומה במקרא והוא לשון אולי כמו אולי לא חלק האשה
 אחרי לשון שמא הוא. ויש אולי לשון בקשה כגון אולי יראה ה' בעניי. אולי ישיבה' אותי הכרי הוא
 כמו לו יהי כדברך. ויש אולי לשון אס אולי יש חמשים לדיקים: (טז) ויצוו אל יוסף. כמו ויכוס

ב א ו ר

לארץ כנען וקברוהו במקום שבו להם: (יד) וישב וגו', שער הכתוב, ואחרי קבור יוסף את
 אביו, שב מצרימה, הוא ואחיו וכל העולים איתו לקבר את אביו, וכן מתורגם בל"א: (טו) ויראו
 אחי יוסף וגו', כשראו אחי יוסף שמת אביהם אמרו לו ישטמו וגו': לו ישטמונו, לשון שמא,
 שמא יטור לנו חיבה, ומלת לו בוי' שורק מתחלק לענינים הרבה, יש משמש בלשון בקשה
 והלוואי כמו לו ישמעאל יחיה לפניך (לעיל י"ז י"ח), לו יכי כדברך (שם ל' ל"ד), ויש משמש
 בל' אס כמו לו היתחם אותם (שופטים ח' י"ט), לוא הקשבת למיתתי (ישעי' מ"ח י"ח), ויש
 משמש בל' שמא כמו לו ישטמונו יוסף, ואין לו דומה במקרא: גמלנו, זה ל' המתרגם האשכנזי
 כל גמול ענינו התחלח הטוב' או הרע', וגדרו הנהגת בעל הבחירה עם רעהו לעזור אותו
 אל ההכלמה האשמת או למנעה ממנו, ובאשר ישיב לו רעהו הטובה או הרעה היות יאמר
 עליו שהוא משיב גמול או משלם גמול או עושה לו כגמולו אשר גמל עליו, ולא חמלא במקרא
 ענין הגמול על תשלום הטובה או הרעה מבלי שחזר אליו בפירוש פעל ההטבה או החסלוס,
 ובל"א התחלת הטובה (גוטעט עללייגען או חטטוהן), ותשלום הטובה (גוטעט פערדעגוטען)
 עכ"ל, ומכין מזה נווטת תרגומו: (טז) ויצוו אל יוסף, כמו ויכוס אל בני ישראל (שמות ו')

תרגום אשכנזי

פאר זיינעם טאדע בעפאָהלען, (יז) זאָ וואָללט איהר צו יוסף שפרעכען: ליעבער! פערציי: הע דאָך דאָו פערברעכען דיין נער ברידער אינד איהר פער- שולדען, דאָס זיא זאָ איבעל אָן דיר געטהאָן! נון אָ! פער- צייע דאָך דאָו פערברעכען דער דיענער דעם גאָטטעם

ר ש י

ויחי נ

צוה לפני מותו לאמר: (יז) כה- תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחסאתם כירעה גמלוך ועתה שא נא לפשע עבדי אלהי

אביך

תרגום אונקלוס

אבוי פקיד קדם מותיה למימר: (יז) בדין תימדון ליוסף בבועי שבוק בען לחובי אהך ולחסאיהון ארי בישחא גמלוך וכען שבוק בען לחובי עבדי אלהא דאבויך ובכא יוסף

במלוחחון

אל בני ישראל לזה למשה ולאהרן להיות שלוחים אל בני ישראל. אף זה ויכוו אל שלוחם להיות שליח אל יוסף לומר לו כן. ואת מי לכו את בני בלהה שהיו רגילין אכלו שנאמר והוא וער את בני בלהה: אביך לזה. שנו בדבר השלום כי לא לזה יעקב כן שלא נאמר יוסף בעיניו: (יז) שא נא לפשע עבדי אלהי אביך. אם אביך

באור

י"ג, לזה למשה ולאהרן להיות שלוחים אל בני ישראל, אף זה ויכוו אל שלוחם להיות שליח אל יוסף לומר לו כן: לאמר, יש נפסוק הזה ב' פעמים לאמר, ואח"כ מתחיל עוד כה תאמרו, ויכוו לפי כוונתו שהמלה הזאת תורה על לשון האומר משה, ולכן בכל מקום אשר לשון אמירה מסב הדבור אליו כאלו בעצמו ידבר, ולא כאיש אחר המודיע רק כוונת האומר ולא לאונו משה, ועפ"י אין שום יתור פה בפסוק, כי הראשון יורה על לשון הזלילה ששלחו אל יוסף שהתחיל במלת אביך, ויראה שלחו איש איש אנשים אחרים ולא אחד מאחיהם לכן אשר אביך ולא אבינו, וכפ"י פ"י שלחו את בני בלהה, ויב"ע בתרגומו אמר כי את בלהה שלחו, ולשון אביך ולא אבינו מורה יותר כדבריו, והשני יורה על לשון יעקב כוונתו שהתחיל במלת כה תאמרו, וכה תאמרו יורה על לשון המכונים מאת יעקב שיחילו ממלת אנה, ושעור הכתוב כן הוא, ויכוו (אל שלוחם שילך) אל יוסף ויאמר: אביך לזה לפני מותו ויאמר: כה תאמרו וגו', והכתוב השתמש במקור עם למ"ד, שהוא מלת לאמר, כדרך הלשון בכל מקום שהוא פעל אחרי פעל, כאשר לא מושלם הפעולה המכוונת אליה בחד מהם, שיבא השני בלי הוראת הזמן והניף והמין, כי אם במקור עם אחת מאותיות נכל"ם השייכות לו, כמו לא יוכל הנער לעזוב (לגיל מ"ד כ"ג), לא תססון לראות (שם כ"ג), ויבא העם מהביא (שמות ל"ו) (עיין הקדמת הספר), אף כאן ויכוו לאמר, אביך לזה וגו' לאמר, ובפסוק הנח שם החזלת הדבור של השלויה, ואין שם הנאי שזכרנו שהוא פעל אחרי פעל, לא ה"י רא"י להשתמש במקור, לכן פתח כה תאמרו: (יז) אנה, המלה הזאת נשלחת נה"א בסוף, אנה, ותורה על שאלת המקום, ועקרה אן, כמו אן הלכתם (שמואל א' י"ד), והה"א נוספת, ונמלאת באל"ף בסוף, אנה, ועקרה"א נא, והאל"ף שנראש נוספת, כמ"ש הרד"ק בשרשים שרש נא, וכתב שם עוד שיחכן שהיא שרשית, וכ"כ בשרש אן, והוא לעולם מלציל, כי האל"ף קמולה, והנו"ן דגוה, ותורה על החזנה והנקשה והפיוס, ונמלאת ו' פעמים נה"א בסוף על ההוראה הזאת, ונמנו במסורת: שא בא, בא בענין המחיל' כי שליחת הפשע היא נשיאתו ונעילתו סן האדם: ועתה שא נא, עד כאן ה"י מאמר יעקב ששם נסיהם לפני מותו (כפי מה שאמרו), וממלת ועתה ואל"ף הוא מאמר השלוחים עצמם, ומדוקדק מלת ועתה, ר"ל ועתה אשר שראית שהוא לכוון אביך למחול חטאתם, אל חמגע מלעשותו: לששע, הלש"ד מורה לפעמים על העכס עצמו כמו מלת את ויספיק הענין זולתה, כמו הרגו לאננר (שם ב' ג' ל'), אנה לשברך (ירמ' ל' י"ג), ודומיהם רבים: עבדי אלהי אביך, אפילו לא היו אפיך, מאמנת אביך

תרגום אשכנזי שפג

אֲבִיךָ וַיִּבֶךְ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו: (יח) וַיֵּלְכוּ גַם-אֶחָיו וַיִּשְׁלוּ לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֵּנוּ לְךָ לְעֲבָדִים: (יט) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אֶל-תִּירְאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי: (כ) וְאַתֶּם חֹשְׁבֹתֶם עָלַי רְעָה אֱלֹהִים חֹשְׁבָה לְטִבָּה לְמַעַן עֲשֶׂה כִּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיֶתְעִם-רַב: * (כא) וְעַתָּה אֶל-

דיינעם פֿאַטערס! יוסף ווייני טע, אַלס מאַן זאָ מיט איהם שפראַך. (יח) הערנאָך גינגען אויך זיינע ברודער, פֿיעלען פֿאַר איהם הײַן, אונד שפראַך: כֵּען: וויר וואָללען דיינע שקלאַ-פֿען זיין! (יט) יוסף אבער אַנט-וואָרטעטע איהנען: פֿירכטעט אויך ניכט! בין איך דען אַן גאַטעס שטעללע? (כ) האַבט איהר גלייך דיא אַבויכט גע-האַבט, מיר באַזעס צו טהון, זאָ האַט דאָך גאַטט צור אַב-זיכט געהאַבט, עס צום גוטען צו לענקען, אום דאָן אויסצו-פֿיהרען, וואָס יעטצט געשיעהט: איין גראַסעס פֿאַלק צו ערהאַלטען! (כא) זאָ פֿיר-כטעט

חיראו

תרגום אונקלוס

מת אלוהו קיים והם עבדיו: (יח) וילכו גם אחיו. מוסף על השליחות: (יט) כי תחת אלהים אני. שאל במקומו אני נתמיה אם הייתי רוצה להרע לכם כלום אני יכול והלא אתם כלכם משנתם עלי רעה

במלכותהון עמיה: (יח) ואזלו אף אחיהו ונפלו קדמוהי ואמרו הא אנחנא לך לעבדין: (יט) ואמר להון יוסף לא תדחלון ארי דחלא דיי אגא: (כ) ואהון חשבתי עלי בישא מן קדם יי אתחשבת לטבא בדיל למעבד כיומא הדין לקיימא עם סגיי

ב א ו ר

אניך הם, ואחיה והם אחים באמנה, ויש לכם לאהוב זה את זה ולסלוח זה לזה: בדברם אליו, מכאן נראה כי יותר מאחד שלחו אליו, ואפשר תהיה הכוונה על אחיו, בדבר אחיו אליו ע"י השליח: (יח) וילכו גם אחיו. מוסף על השליחות: (יט) התחת אלהים אני, וכי במקומו אני שאיכל להרע לכם אף אם הייתי רוצה להרע לכם: (כ) ואחם חשבתם וגו', מחובר לפסוק של מעלה, הלא תראו שכלכם משנתם עלי לעשות לי רעה, ולא יכולתם כי אלהים חשבה להיות עשייתכם לטובה לכל העם, ואיך אוכל אחי לבדי לעשות לכם רעה נגד רצון האלהים, כן פי' רש"י. והרשב"ם פי' שהוא התנכלות על הרעות אשר גמלוהו אשר התנכל יוסף בעדם, מלבד מה שאמר בתחלה, התחת אלהים אני, שלא אוכל להרע לכם, אמר עוד ואף גם שאתם לא פשעתם בי בדבר מניחת אוחי מזרעו כי הקנ"ה גרס לכם ולטובתכם נתכוון, ונא באן מלת הנוכחים ואחריו הפעל לנוכחים, ואחם משנתם, נדרך הלשון בכל מקום שיש התנגדות במאמר, כי מאמר ואחם משנתם מתנגד למאמר אלהים חשבה הבא אחריו, ושעורו הן אחת שאתם משנתם או אצ"פ שאתם משנתם, לרעה, האלהים חשבה לטובה, וכן תרגם המתרגם האשכנזי: חשבתי עלי רעה, משנתם עלי (לעשות לי) רעה: אלהים חשבה לטובה, אלהים חשב להפכה שחלא ממנה טובה, וכן מתורגם בל"א: למען עשה כיום הוה, כדי לעשות בדבר שנעשה בעת הזאת שאתם רואים, שהוא להחיות עם רב, וכן מתורגם בל"א הלשון הקצר הזה: עשה, מקור שלא נמנהג חכריו בעלי הה"א באחרונה ששנתה למי'ו, ודומה לו דאה פניך (לעיל מ"ח י"א): כיום, ואמר לפעמים על העת והזמן כמו גוים הנתי כל בנור (במדבר ק' י"ז), פי' בעת הכתי, כי בלילה מתו

תִּירָאוּ אֶנְכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת־
 טַפְּכֶם וַיִּנְחָם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל־
 לִבָּם: (כג) וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם
 הוּא וּבֵית אָבִיו וַיְהִי יוֹסֵף מֵאָה
 וְעֶשְׂרֵת שָׁנִים: (כד) וַיִּרְאֵהוּ יוֹסֵף
 לְאֶפְרַיִם בְּנֵי שְׁלֹשִׁים גַּם בְּנֵי
 מְכִיר בֶן־מְנַשֶּׁה יְלָדוֹ עַד־בְּרֵכִי
 יוֹסֵף: (כה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו

טעם איך ניכט! איך ווילל
 איך פערפלענען אונד אייע-
 רע קינדער! ער טרעסטעטע
 זיא, אונד שפראך איהנען
 מוטה איין. (כג) יוסף וואהנ-
 טע אלווא אין מצרים, ער אונד
 זיינעם פאטערס הויז. יוסף
 לעכטע הונדערט אונד צעהן
 יאהרע. (כד) יוסף זאה נאך
 אורענקעל דעם אפרים; איך
 דיא קינדער מכיר'ס, מנשה'ס
 זאהנעם, וואורדען געבארען
 אונד ערצאגען אויף דען קניען
 יוסף'ס. (כה) יוסף שפראך צו

הרגום אונקלוס

(כא) וַכֵּן לֹא חִדְלֹן אָנָּה אַזּוֹן יִתְכוּן וַיִּתְ
 טַפְּלֹכוֹן וַיִּנְחָם יִתְהוֹן וּמְלִיל תִּנְחֹמִין עַל־
 לִבָּהוֹן: (כב) וַיְחִיב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית
 אָבוֹהֵי וַחֲיָא יוֹסֵף מֵאָה וְעֶסֶר שָׁנָן: (כג) וַחֲזָא
 יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנֵי תְלִיתָאין אָף בְּנֵי מְכִיר
 בֶּן מְנַשֶּׁה אֶתְיִלְדוֹ וְרֵבִי יוֹסֵף: (כד) וַאֲמַר
 יוֹסֵף לְאֶחָיו אָנָּה מָאִית וַיִּי מִדְּבַר דְּכִיר

רעה והקב"ה תשנה לטובה והאיך אני
 לכדי יכול להרע לכם: (כא) וידבר על
 לבם. דברים המחקנלים על לב. עד
 שלא ירחם לבן היו מרננים עלי שאני
 עבד על ידיכם נודע שאני בן סורין ואני
 הירג אחכם מה הנרות אומרות בת של
 צדורים ראה ונשחנת בהן ואמר אחי הם
 ולבסוף הרג אותם יש לך אח שהירג את
 אחיו. ד"א י' נרות לא יכלו לכבות נר
 א' וכו': (כג) על ברכי יוסף. במרגומו
 גדלן בין ברכיו:

ב א ו ר

הנכורים ולא ניום: (כא) וידבר על לבם, דברים המחקנלים על לבם: (כג) בני שלשים,
 לשון הראש"ע בעבור היות מלת בני סמוכה הנה יהיו הננים רנעים עכ"ל, ור"ל כי פירושו
 ננים של שלשים והם רנעים כי הסמיכות יורה על הקיין לדעת המדקדקים, אבל האחר
 לא יסמך אל המאמר, ולכן אם היו שלשים תאר אל בני רצוי להיות ננים שלשים, ולדעת
 הרד"ק בפסוק בני רנעים (מלכים ב' י' ל') הוא כמו ננים רנעים, בא הסמיכות במקום
 הנפרד, והענין חזד, כי נכדי האדם הם הדור השלישי לו, ויקראו בני השניים, שהם בני
 הדור השני, או ננים שניים, שנניו הם הננים הראשונים, וכן בני נכדיו הם הדור הרביעי
 לו, ויקראו בני השלישיות או ננים שלשים (ואין מקום לתפישת בעל אהל יוסף על הראש"ע,
 מן פסוק בני רנעים ישנו לך על כסא ישחאל (הנוכר לעיל), ואדרבה זכר' ה' הדור השמישי
 ליהוה, כי מלכו אחריו והוא חיווה ויורשעם וזכרו, וה' א"כ זכרו' אחד מן בני הדור הרביעי
 לדעת הראש"ע, או אחד מבנים רנעים לדעת הרד"ק ז"ל), והנה ננים שלשים כל"א (אורענקען):
 גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף, התוספת של גם יורה לענין מה שאמר ילדו,
 כי פי' ילדו ענין התרבות והגדול, ולפי שה' אפרים נעיה ממנשה, לא גדלו נכדיו על ברכי
 יוסף רק שזכה לראותם בעודם קטנים בחיק אמותם, אבל מנשה שה' הפכו נודלו בני
 בניו על ברכי יוסף והכוונה שרנה ועפא איתם על ברכיו, וא"ת חתולידו ורבי יוסף לא תרגם
 מלת ברכי רק לפי הכוונה, והמתרגם לל"א תרגם מלת ילדו (געבאהרען אונד ערלונגען), כי
 מלת ילד כוללת שתי העניות הלידה והגדול, ונפרט בהספדה אל על ברכי, ותרגם על ברכי
 כהוראת המלה: בני מכיר, אף שלא נזכר לו בפ' פנחס רק בן אחד והוא גלעד, עכ"ו בלי
 ספק ה' לו עוד ננים, כי בן. תופ שם בני מנשה למכיר משפחה המכיר ומכר הוליד את
 גלעד לגלעד משפחת הגלעדי (במדבר כ"ו נ"ט), היו מנואר שמשפחת מכיר נכד ומשפחת

אֲנֹכִי מֵת וְאֱלֹהִים פִּקְדוּ יִפְקְדוּ
 אֶתְכֶם וְהֵעֵלָה אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ
 הַזֹּאת אֶרֶץ־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב:
 (כה) וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת־בְּנָיו
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פִּקְדוּ יִפְקְדוּ
 אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֵעֵלְתֶם אֶת־
 עַצְמוֹתַי מִצְרָיִם: (כו) וַיָּמָת יוֹסֵף
 בֶּן־מָאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנָיִם וַיַּחְנְמוּ
 אֹתוֹ וַיִּישָׂם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם:

וינעו ברידערו: איך שטערבעו
 גאטט ווירד אייך בערענקען,
 אונד אייך אויס דיעזעם לאנדע
 הערויף פֿיהרען אין דאז לאנד,
 וועלכעס ער דעם אברהם
 יצחק אונד יעקב צוגעשווארען.
 (כה) יוסף ליעם דיא קינדער
 ישראל שווארען אויף דיעזע
 ווארטע: גאטט ווירד אייך בע-
 רענקען! זא זאלט איהר מיי-
 נע געביינע פֿאן היער מיט
 הינויף נעהמען. (כו) יוסף
 שטארב הונדערט אונד צעהן
 יאהרע אלט; מאן באלאמיר-
 טע איהן איין, אונד ער וואר-
 דע אין איינע לאדע געלעגט
 אין מצרים.

תרגום אונקלוס

יִתְכוּן וַיִּסַּף יַתְכוּן מִן אֲרַעָא הָדָא לְאַרְעָא דִּי קַיִים לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב:
 (כה) וְאֲמִי יוֹסֵף ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר מִדְּבַר דְּכִיר יִי יִתְכוּן וְחִסְקוּן ית גְּרַמִּי
 מִכָּא: (כו) וּמִיַּת יוֹסֵף בְּר מָאָה וָעֶסְרִים שָׁנָיו וְחָנְמוּ יִתְיָה וְשִׁמּוּהִי בְּאֲרוֹנָא בְּמִצְרַיִם:

ב א ו ר

גלעד לכד, והיינו לפי שגלעד הי' למשפחה רבה נחשבו בניו למשפחה בפ"ע על שמו, ושאר
 חזיו שלא הולידו הרבה נחשבו כלם למשפחה אחת ע"ג אביו, וכן פי' רש"י שם: (כה) וישבע
 וגו' פקד יפקד וגו' והעלחם וגו', כבר הודיע בססוק הקודם שפקד יפקד אותם, אבל שעורו
 פה, באשר פקד יפקד אלהים אתכם אז והעלחם את עצמתי מזה אתכם, וכן מתורג' בל"א:
 (כו) ויחנמו, הרופזי': ויישם, לדעת הראב"ע שראו ישם והוא פעל יונא מניין סקל, על
 משקל וייצד ה' אלהים (לעיל ב' ז') (וכן וייקץ נח שם ע' ב"ד), וייצק דם המכה (מלכים
 א' כ"ב ל"ה), אלא שגלות וייקץ וילק הם פעלים עומדים, והיה' השגשג שום וישם בענין
 א', ושעורו פה ויישם השגשג, ואוננו זרות כפי מנהג לשון המקרא שיחסר הפועל לכוונ, אך
 זרות אחרת יש פה כי תחסר מלת אותו, או הכנוי ושימוהו, כאשר באמת אנקלים שחרגס
 כפי דעת הראב"ע הוסיף בו הכנוי ושימוהו, וכן תרגם יב"ע ושון יתיה, הוסיף בו מלת יתיה
 המורה על הסעול, לכן אנכי אקרב את אשר חמק הראב"ע והיא דעת רבי יונה המדקדק
 שהגלה מן ההפעל, ונח החירק תחת האורק, כמו על בשר אדם לא ייסק (שמות ל' ל"ב),
 (שהוא מן שורש סוד לדעת רבי מריוס שהוא המדקדק רבי יונה הנזכר, ונח במקום יוסד),
 והיאוי ויישם, ושגשג שם, ואין כורך להרבות בשגשגים ללא כורך. וכתב הד"ק בשגשגים
 שגשג שום שגשג פתח קטן תחת פתח גדול (ר"ל סגול שנקרא אכל הקדמונים פתח קטן במקום
 פתח שקראוהו פתח גדול), וכן דעתי ג"כ באשר מלאנו וייקץ נח, וילק דם המכה, שגשג
 הסגול במקום פתח, ועם שהר"ק בשגשג' שגשג הנזכר הביא ב' הדיעות ולא הנריע להיבן
 דגזו נוטה, מ"מ כס' המכלול (ד' קטן דף קל"א ע"א) כתב שהנכון שהוא במקום וישם,
 ועם שלא הודיע עצמו, יראה שהוא לפי שלא מלאו שורש ישם בשין שמאלית בכל המקרא:
 בארון, בקמלית בני"ת, המורה על הידוע הוא הארון שהכין לנפשו טרם מותו:

סכים פסוקי דספר בראשית אלף וחמש מאות ושלושים וארבעה א"ך
 ל"ד סי': וחציו ועל חרבך תחיה ופרשיותיו י"ב. זה שמי לעולם סי':
 וסדריו מ"ג. גם כרוך יהיה סי': ופרקיו נ'. יי חננו לך קוינו סי':
 מניין הפתוחות שלשה וארבעים והסתומות שמנה וארבעים
 הכל תשעים ואחת פרשיות. צא אחת וכל העם אשר כרגליך סי':

סימני הקביעות והפסקות

סימני	ענין הפרשיות וחיבוריהן והפרדתן	סימני
הפסקות	ביריעת סימן השנה בשנים פשוטות	הקביעות

בו	כולן מחוברות חוץ מחקת ובלק:	בחג
דד	כולן מחוברות:	בשה
דד	כולן מחוברות:	גכה
וביו	כולן מחוברות חוץ מחקת ובלק נצבים וילך:	הכז
זמו	כולן מחוברות חוץ מויקהל ופקודי חקת ובלק נצבים וילך:	השא
זמו	כולן מחוברות חוץ מחקת ובלק נצבים וילך:	זחא
בו	כולן מחוברות חוץ מחקת ובלק:	זשג

בשנים המעוברות

דד	כולן נפרדות חוץ מחקת ובלק מטות ומסעי נצבים וילך:	בחה
וביו	כולן נפרדות חוץ ממיטות ומסעי:	בשו
וביו	כולן נפרדות חוץ ממיטות ומסעי:	גכז
זמו	כולן נפרדות:	החא
בו	כולן נפרדות חוץ מנצבים וילך:	השג
בו	כולן נפרדות חוץ ממיטות ומסעי נצבים וילך:	זחג
דד	כולן נפרדות חוץ מחקת ובלק מטות ומסעי נצבים וילך:	זשה